

3. Een zelfonderzoek betreffende de roeping

“Bernarde, Bernarde, ad quid venisti?”

Deze vraag is een voortdurend gewetensonderzoek over de waarheid van onze roeping en onze navolging.

Als we onszelf alleen onderzoeken in het licht van onszelf, zullen we uiteindelijk Gods wil en dus onze roeping, gaan verwarren met onze trotse ambities. We onderzoeken onszelf zoals wanneer men de balans opmaakt van een bedrijf dat het goed doet als het steeds meer winst maakt voor zichzelf, als het zijn eigen belangen behartigt. De maat van vruchtbaarheid van een christelijke roeping daarentegen is nooit winst, succes, voldoening enkel voor zichzelf, maar de trouw aan Hem die ons roept, de bereidheid ons leven te verliezen voor Hem en zoals Hij wil, de overgave aan zijn plan. Kortom, altijd ja zeggen tegen Hem, het “ja” vernieuwen, het “Hier ben ik” op zijn oproep. Ten diepste kan men de waarachtigheid van een roeping afmeten aan het steeds hernieuwde luisteren naar de stem van de Geliefde die ons blijft oproepen om bij Hem te blijven en zijn vrienden te zijn.

Daarom, als we spreken over Heilige Schrift, over het belang deze te bemediteren, te luisteren naar het Evangelie, de Kerkvaders, het leergezag van de paus bijvoorbeeld, dat moeten we niet denken dat dat alleen maar is omwille van onze vorming, om een goede christelijke en monastieke cultuur te verwerven. Het gaat er veeleer om te verifiëren of we onze roeping beleven door trouw te blijven aan het luisteren naar Hem die ons roept, trouw te blijven aan een levend luisteren dat onze trouw voedt en leven geeft. Het is zoals voor wie de roeping van het huwelijk beleven: een formele trouw, een formeel respect voor het huwelijkscontract volstaat niet: de huwelijksband blijft trouw als ze gevoed wordt door wederzijds luisteren, door een affectieve relatie, door een reële verbondenheid van leven.

Een gemeenschap waar er geen stilte en meditatie van het Woord van God is, niet enkel met het hoofd, maar met het hart, wordt niet alleen een onwetende en oppervlakkige gemeenschap: ze wordt ontrouw aan haar roeping, aan de oproep die van de roeping een leven maakt dat steeds nieuw is.

“Waartoe ben je gekomen?”: deze vraag moeten we dus niet beluisteren als was het een examenvraag, een strikvraag die ons in de val wil lokken. Jezus, Benedictus en Bernardus weten heel goed dat we alleen niet in staat zijn tot trouw aan de liefde van Jezus zonder Hem te verraden, zonder Hem te verloochenen. Jezus weet dat, ook wanneer we zoals Petrus beloven dat we ons leven zullen geven voor Hem, we aan onszelf overgelaten, Hem uiteindelijk zullen verloochenen. Het ware, het juiste antwoord, het enige antwoord dat zin heeft, het enige dat in overeenstemming is met onze roeping, het enige dat werkelijk “Ja” zegt aan Christus, is: “Jezus, ik ben gekomen opdat Gij mij zoudt liefhebben! Ik ben hier omdat uw vriendschap mij heeft aangetrokken, en ik wil ze aanvaarden, en zodoende dankzij U uw trouwe vriend worden, door genade in staat om heel mijn leven te geven voor U, in staat om steeds meer een vriend te worden die trouw is aan uw oneindige trouw waarop ik volledig moet steunen als ik U wil beminnen tot het einde toe!”

Daarom stelt Jezus, na de verrijzenis, opnieuw, en nu meer expliciet, aan Petrus de vraag waarop Judas niet heeft willen antwoorden: “Simon, zoon van Johannes, hebt ge Mij meer lief dan dezen?” (Joh 21,15). Alsof Hij zou zeggen: “Vriend, ben je gekomen om mijn liefde te beminnen of voor iets anders?” Hij vraagt hem drie keer of hij bij Hem blijft om zijn vriendschap te beantwoorden. Voor Jezus volstaat het dat Petrus zich herinnert dat hij Jezus vanaf het begin gevolgd heeft omdat Jezus hem belangeloos heeft uitgekozen. Het is dan ook niet te verwonderen en het is ook niet erg als iemand ten val komt, als iemand Hem verloochent. Het belangrijkste is dat onze liefde opnieuw geboren wordt, dat ze herrijst uit de liefde van Christus, uit de vriendschap van Christus die voor ons zijn bloed heeft vergoten op het kruis. En Petrus begrijpt nu dat dit het enige is dat van hem gevraagd wordt, alleen deze trouw: “Petrus werd bedroefd, omdat Hij hem voor de derde maal vroeg: «Hebt ge Mij lief? » en hij zei Hem: «Heer, Gij weet alles, Gij weet dat ik U liefheb. »” (Joh 21,17).

Het is alleen van hieruit dat Jezus alles kan vernieuwen, te beginnen met ons hart, en dus ook ons antwoord op de roeping die Hij ons heeft aangeboden.

Wanneer de monnik Romanus de jonge Benedictus van Nursia ontmoette nadat hij de verstrooiingen van Rome ontvlucht was, was het eerste dat hij hem vroeg, letterlijk: “waarheen hij gericht was, waarnaartoe hij getrokken was”, “*quo tenderet requisivit*”, en “toen hij zijn verlangen vernomen had” gaf hij hem het monastieke habijt en hielp hij hem om een plaats en een levensvorm te vinden om het monastiek leven te leiden in de eenzaamheid van Subiaco (Gregorius de Grote, *Dialogen*, II,1). Ten diepste heeft hij hem de vraag “*ad quid venisti?*” gesteld terwijl hij nog op weg was naar het monastieke leven, als om meteen het verlangen te toetsen dat hem moest toelaten om de weg van zijn roeping ten einde toe te gaan. Romanus vroeg niet eenvoudigweg waar Benedictus naartoe ging in geografische zin, ook omdat Benedictus niet wist waarheen hij op weg was. Hij wist wat hij wilde ontvluchten, namelijk Rome en de valstrikken van het mondaine leven, maar als richting voor zijn levensweg had hij alleen zijn sterke verlangen naar God en naar het volle leven.

Dit verlangen naar het absolute, het oneindige, is niet louter een hagiografisch thema: het is de natuur van ons hart die we, door Gods genade, vaak aantreffen in zovele jongeren, of in personen die jong van hart zijn gebleven. Het probleem is dat ze vaak niemand ontmoeten die geïnteresseerd is in dit verlangen en geen ander, en die hen zou kunnen helpen zich te oriënteren naar een leven dat dit verlangen helpt te ontkiemen, te bloeien en vrucht te dragen.

De meest ernstige vorm van verval van het religieuze leven, vandaag evenals altijd, is wanneer men dit verlangen waarneemt in jongeren die men ontmoet, die ronddwalen zonder te weten waarheen, het voorstel van de “meesters” inspeelt op gedeeltelijke verlangens in plaats van hun verlangen naar het oneindige ernstig te nemen, dat wil zeggen het verlangen naar God en zijn vriendschap.

Wanneer Benedictus spreekt over het aanvaarden van kandidaten voor het monastieke leven in hoofdstuk 58 van de Regel, is hij heel streng op dit punt. Hij wil niet dat men het diepe verlangen van het menselijk hart misleidt, en als dit

verlangen er niet is, geeft hij er de voorkeur aan dat de kandidaat vertrekt: hij vraagt dat de novicemeester onderzoekt “*si revera Deum quaerit* – of hij werkelijk God zoekt” (RB 58,7). En hij voegt eraan toe: “Al het harde en moeilijke moet hem worden voorgehouden waardoor men tot God gaat – *per quae itur ad Deum*” (58,8). En het is alsof men meteen begint hem te leren zichzelf herhaaldelijk af te vragen “*ad quid venisti?*”: “Na verloop van zes maanden wordt hem de Regel weer voorgelezen om hem te doen weten waartoe hij intreedt – *ad quod ingreditur*” (58,12).

Benedictus is erom bekommerd dat men het verlangen levend houdt naar het ultieme doel waarvoor men een roeping omarmt, vooral een monastieke roeping, gewijd aan het God zoeken, aan de liefde voor God.

Dit blijkt hieruit, dat op het moment van de definitieve professie, de novice driemaal samen met de gemeenschap een vers uit psalm 119 zingt: “Neem mij aan, Heer, volgens uw woord, en ik zal leven, en stel mij niet teleur in mijn verwachting – *ab expectatione mea*” (RB 58,21, Ps 119,116).

Ja, God mag het verlangen waarvoor we naar het klooster gekomen zijn niet teleurstellen, maar wijzelf in de eerste plaats mogen dit diepe verlangen van ons hart niet teleurstellen. We mogen dus op onze roepingsweg datgene waarvoor we gekomen zijn niet verraden, dat waartoe we ons aangetrokken voelden, en waarop we ja gezegd hebben. En degene die de gemeenschap moet leiden, die haar moet vormen, mag niet vergeten zich voor zichzelf en voor de broeders of zusters die hem/haar zijn toevertrouwd de vraag te stellen: “*Ad quid venimus?* – Waartoe zijn we gekomen”.

Hoe zouden we hier niet denken aan de enigszins wanhopige uitspraak van Paulus: “Allen zoeken hun eigen belang, niet dat van Jezus Christus” (Fil 2,21).

Wat betekent “zijn eigen belang zoeken”? Het betekent dat we de gerichtheid van ons hart naar God, naar Christus en zijn vriendschap, afwenden naar onszelf of naar een vluchtig en wankel persoonlijk voordeel. In plaats van gericht te blijven op Hem voor Wie we zijn gekomen, niet alleen naar het klooster gekomen, maar op de wereld gekomen, voor Wie we geboren zijn, plooiën we ons terug op voordelen, interesses, waarden die niet meer Hem zijn, die niet meer voor Hem zijn, die niet meer zijn vriendschap zijn.

Als we ons dit realiseren, als we ons bewust worden van dit “verraad” van God en van datgene waarvoor we geschapen en geroepen zijn, kan dit echter het begin zijn van een vernieuwing, van een nieuw leven, van een echte en ware verrijzenis.